

Pszczew

Z kopca na grodzisko

5/F/23

Początki osadnictwa w rejonie Pszczewa są bardzo wczesne. Wykopaliska archeologiczne potwierdzają istnienie grodziska już w IX wieku. Leżało po drugiej stronie jeziora miejskiego na Półwyspie Katarzyny. Pierwsze pisemne wzmianki o Pszczewie pochodzą z lat 1256 i 1259. W tym czasie miejscowość należała do biskupów poznańskich i pozostawała w ich rękach aż do II rozbioru Polski. W 1602 roku w Pszczewie miała miejsce kongregacja synodalna. W 1654 roku wybudowano dwór biskupi. Miasteczko rozwijało się spokojnie. Mieszkańcy zajmowali się głównie rzemiosłem. W Pszczewie działały cechy krawców, szewców i piwowarów. Dziewięć razy do roku odbywały się jarmarki. Jedynymi troskami nękającymi Pszczew były wybuchające od czasu do czasu epidemie i pożary. Ostatnia epidemia cholery wybuchła w 1866 roku. Pruskie panowanie trwało do 1807 r. W okresie napoleońskim Pszczew na krótko (1807–1815) należał do Księstwa Warszawskiego, od 1815 r. – do Wielkiego Księstwa Poznańskiego, a po I wojnie światowej – mimo protestów wielu mieszkańców – miasteczko zostało włączone do Marchii Granicznej. Od tej pory aż do 1945 r. Pszczew nazywał się Betsche. Po II wojnie światowej, w 1946 roku, po 658 latach Pszczew utracił prawa miejskie.

Źródło mapy: ©autorzy OpenStreetMap

Na planie Pszczewa zaznaczono różne miejsca i obiekty będące punktami kontrolnymi (PK). Każdego z nich dotyczy pytanie. Odpowiedzi na pytania, jako potwierdzenie przebycia trasy, należy dostarczyć do organizatora.

Legenda

- budynek
- ⚡ figura religijna
- ⊞ głaz, pomnik
- tablica
- × inny obiekt

Dł. trasy: ok. 4 km
Liczba PK: 22

Aktualność mapy:
lipiec 2023
Wersja 1.0

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (5/F/23)

PK 1	Góra Wieżowa zwana też Górą Ślimaczą lub Górą Sznekową. Jest to XIII-wieczny kopiec obronny typu motte. Obecnie kopiec stanowi dobry punkt widokowy na jezioro Kochle zwane także Jeziorem Pszczewskim lub Miejskim.
	Jaki wielobok tworzy drewniany podest na szczycie?
PK 2	Budynek plebanii mieszczący się w późnorenesansowym dworcu z pierwszej połowy XVII wieku z dobudowanymi w XIX w. powozownią i stajnią. Przed budynkiem rośnie 400-letnia lipa. Wokół rozległy park z okazałym drzewostanem.
	Ile dzbanów umieszczono w tym miejscu?
PK 3	Teren przykościelny z zachowanymi kilkoma nagrobkami ze starego cmentarza – m.in. zasłużonego pszczewskiego proboszcza Władysława Enna i dwóch powstańców styczniowych – Melchiora oraz Macieja Górnych.
	Jak ma na imię powstaniec trzymający w dłoniach szablę?
PK 4	Pierwszy kościół istniał w Pszczewie już w XIII wieku. Kolejną, zbudowaną z muru pruskiego, świątynię ufundował w 1446 r. biskup Andrzej Opaliński. Została ona spalona przez Szwedów w 1631 roku. Obecny kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny powstał w latach 1632–1654 z inicjatywy biskupa Andrzeja Szołdrskiego. Po przebudowach w XVIII i XIX w. ma on formę późnorenesansową z elementami baroku.
	Co posadzono w tym miejscu 1 października 2010 roku?
PK 5	Mobilna maszyna parowa (lokomobila) uruchomiona po raz pierwszy w 1908 roku w tartaku założonym przez Reinholda Tilgnera, inżyniera ze Śląska.
	Jaka pięciocyfrowa liczba znajduje się na górze cylindra?
PK 6	Budynek, w którym w latach 1877–1940 mieścił się Polski Bank Ludowy.
	Jaka cyfra w dacie była pierwotnie błędnie wykuta?
PK 7	Budynek po rewitalizacji.
	Ile lamp w kształcie smoka umieszczono na elewacji?
PK 8	Kapliczka wnękowa zbudowana w 1896 roku z figurą św. Józefa z Dzieciątkiem pochodzącą z XVIII wieku.
	Ile grup zawodowych wymieniono na tabliczce?
PK 9	Muzeum – dom szewca. Mieści się w mieszczańskim domu z połowy XVIII wieku, w którym do 1955 r. był zakład szewski należący od pokoleń do rodziny Paździorków. Zachowała się tutaj czarna kuchnia, czyli izba-komin. Oprócz wyposażenia warsztatu szewskiego znajduje się tu ekspozycja dokumentująca historię Pszczewa. Przed budynkiem widoczna studnia.
	Jaki napis umieszczono na studni od strony rynku?
PK 10	Pomnik poświęcony bojownikom o polskość Pszczewa postawiony w 1964 roku.
	Ile nazwisk umieszczono na tablicy dodanej w 2019 roku?
PK 11	Budynek z 1910 roku. Przed sąsiednim domem uliczna pompa.
	Jaki trzycyfrowy numer umieszczono na wylewce pompy?
PK 12	Gminny Ośrodek Kultury powstały w 1976 roku. Znajduje się tutaj kino „Przyjaźń” działające nieprzerwanie od 1952 r. Przy wejściu na pasaż na ścianie znajduje się mural upamiętniający Walerię Misiewicz, działaczkę Związku Polaków w Niemczech.
	Na ilu książkach wspiera rękę kobieta?

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (5/F/23)

PK 13	Synagoga zbudowana w 1854 roku, kiedy społeczność żydowska w mieście przekroczyła 10% ludności. Podczas II wojny światowej hitlerowcy zdewastowali synagogę. Po zakończeniu wojny budynek przebudowano na wozownię. Obecnie mieszczą się tu sklepy.
	<i>Ile postaci jest na zdjęciu umieszczonym na tablicy informacyjnej?</i>
PK 14	Kapliczka wnękowa na mogile żołnierzy napoleońskich poległych w 1813 roku w potyczce z Dońskim Korpusem Kozaków gen. Matwieja Płatowa.
	<i>Jakie drzewa, oprócz robinii akacjowych, rosną wokół kapliczki?</i>
PK 15	Cmentarz żydowski z lat 1730–1939.
	<i>Jaki napis umieszczono na współcześnie zamontowanej tabliczce na jednej z macew?</i>
PK 16	Drewniana figura na rozwidleniu dróg.
	<i>Co trzyma postać w dłoniach?</i>
PK 17	Stara remiza Gminnej Ochotniczej Straży Pożarnej.
	<i>Ile okien ma budynek?</i>
PK 18	Budynek, w którym mieściła się w okresie międzywojennym restauracja „Fischbock”. Obecnie znajduje się tutaj sala widowiskowa Gminnego Ośrodka Kultury.
	<i>Ile okien jest na piętrze od strony podwórza?</i>
PK 19	Pałac w Pszczewie pochodzący z XIX wieku, wybudowany na miejscu XVII-wiecznego dworu biskupiego. Po II wojnie światowej był wraz z folwarkiem użytkowany przez PGR. Obecnie w rękach prywatnych.
	<i>Ile stopni mają schody prowadzące z ogrodu na taras?</i>
PK 20	Protestanci pojawili się w Pszczewie dopiero po 1793 roku. W 1865 r. oddano do użytku kościół, neogotycką ceglana budowlę z wysmukłą wieżą sięgającą 40 m. Po II wojnie światowej kościół stopniowo popadał w ruinę. Został rozebrany w 1964 roku. Na jego miejscu postawiono głaz z pamiątkową tablicą.
	<i>Jaką długość miała nawa główna kościoła?</i>
PK 21	Siłownia plenerowa nad jeziorem.
	<i>Na ilu przyrządach można tutaj poćwiczyć?</i>
PK 22	Półwysep Katarzyny. W 1956 roku dokonano tu bardzo ciekawego znaleziska. Podczas stawiania szopy rybackiej odkryto spore kawałki poczerńałego drewna. Badania archeologiczne z lat 50. przeprowadzone ponownie w latach 2010 i 2011 potwierdziły istnienie w tym miejscu słowiańskiego grodziska.
	<i>Jakie szczątki znaleziono na terenie grodziska?</i>

Odpowiedzi należy przestać za pomocą formularza na stronie <http://trino.pttk.pl/> lub mailowo na adresem: poczta@trino.pttk.pl

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych, tzw. RODO), przesyłając wyraża zgodę na publikację na stronie internetowej <http://trino.pttk.pl/> imienia i nazwiska na liście osób, które przebyły trasę TRInO.